

เพชรพินิจ

Retracing the coup

ลี้ก
(แต่ไม่)
ลับ

ย้อนรอย
รัฐประหาร
ใน
ประเทศไทย

(ไฟที่ยังไม่มอดเชื้อ)

ยศิสร
รวบรวมและเรียบเรียง

ลี้ก (๑๓ไม่) ลับ
ย่อนรอยรัฐประหาร
ในประเทศไทย
(ไฟที่ยังไม่มอดเชื้อ)

ยศเสถ

รวบรวมและเรียบเรียง

ลิก (แต่ไม่) ลับ ย้อนรอยรัฐประหารในประเทศไทย (ไฟที่ยังไม่มอดเชื้อ)

ยศเสธ

ราคา ๒๔๕ บาท

๑ได้รับอนุญาตจัดพิมพ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๕๘ ห้ามลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ มิเช่นนั้นจะถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์และมีความผิดทางอาญา

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์ เพชรพินิจ

ในเครือบริษัท เพชรประกาย จำกัด

๘๑ อาคารเพชรประกาย ถนนเสรีไทย

แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๓๕ # ๑๐๓ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๖๘

Homepage : <http://www.phetpraguy.com>

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ยศเสธ

ลิก (แต่ไม่) ลับ ย้อนรอยรัฐประหารในประเทศไทย (ไฟที่ยังไม่มอดเชื้อ)--

กรุงเทพฯ : เพชรพินิจ, ๒๕๖๖.

๒๔๐ หน้า.

๑. รัฐประหาร--ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

๓๒๐.๙๕๙๓

ISBN. ๙๗๘-๖๑๖-๕๗๘-๖๖๓-๘

บรรณาธิการ พินิจ จันทร

ออกแบบปก มะจิง

ศิลปกรรม มะจิง

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซี แอนด์ เอ็น

๑๙๙ หมู่ที่ ๕ ซอยพุทธบูชา ๔๔ ถนนพุทธบูชา

แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ ๑๐๑๔๐

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท เพชรประกาย จำกัด

๘๑ อาคารเพชรประกาย ถนนเสรีไทย

แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๓๕ # ๑๐๓ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๖๘

Homepage : <http://www.phetpraguy.com>

ลำดับเหตุการณ์ ๑๓ รัฐประหาร
“การเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ของ “ไทย”
จากรุ่น...สู่รุ่น
จากรัฐบาล...สู่รัฐบาล
และการเปลี่ยนผ่าน
ด้วยการใช้ “อำนาจ” ยึดครอง

คำนำ สำนักพิมพ์

คำว่า **ปฏิวัติ** กับ **รัฐประหาร** ในทางการเมืองไทยมักจะใช้ปะปนกัน โดยขึ้นอยู่กับผู้ที่ยึดอำนาจสำเร็จจะเรียกตัวเองว่าอะไร แต่เท่าที่ผ่านมามักนิยมใช้คำว่า ปฏิวัติ เพราะเป็นคำที่ดูขึงขังน่าเกรงขามเพื่อความสะดวกในการอ้างไว้ซึ่งอำนาจที่ได้มา

ตามข้อเท็จจริงแล้วนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี ๒๔๗๕ ถือได้ว่าเป็นการ **“ปฏิวัติ”** ที่แท้จริงเพียงครั้งเดียว ส่วนที่นอกเหนือจากนั้นในทางรัฐศาสตร์ถือว่าเป็นรัฐประหาร

การปฏิวัติ หมายถึง การยึดอำนาจโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ทำการยกเลิกรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ซึ่งอาจมีหรือไม่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และรัฐบาลใหม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงมูลฐานระบอบการปกครอง เช่น เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตยหรือคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

รัฐประหาร หมายถึง การยึดอำนาจโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ แต่ยังคงใช้รัฐธรรมนูญฉบับเก่าต่อไป หรือประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อให้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นานนัก

บรรณาธิการ

คำนำ ผู้เขียน

กล่าวได้ว่า การปฏิวัติรัฐประหารในประเทศไทย ไม่ได้เพิ่งมีในยุคเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เท่านั้น หากแต่ในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็มีการรัฐประหารเช่นกัน โดยเรียกว่า ปราบดาภิเษก

ทั้งนี้ โดยเป็นการแย่งชิงอำนาจของกษัตริย์ ชุนนาง อำมาตย์ ซึ่งจากคำให้การกรุงเก่า คำให้การของขุนหลวงหาวัด พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ หรือแม้แต่ภาพยนตร์เรื่องสุริโยทัย ของ มจ.ชาติ เจริญยุค ก็ได้สะท้อนถึงการแย่งชิงอำนาจกันในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้เป็นอย่างดี

ประเทศไทยแม้ว่าจะได้มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยก็ตามถ้านับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการรัฐประหารมาแล้วถึง ๑๓ ครั้ง หรือเฉลี่ย ๖-๗ ปีต่อครั้ง (ไม่รวมการกบฏ ๑๓ ครั้ง)

อย่างไรก็ตาม ยังคงเชื่อว่ารัฐประหารครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ จะไม่ใช่ครั้งสุดท้ายอย่างแน่นอน

ด้วยความปรารถนาดี

ยศเสส

สารบัญ

ที่มาและมูลเหตุ การปฏิวัติรัฐประหารในประเทศไทย	๑๐
การทำรัฐประหารในประเทศไทย	๑๖
รัฐประหารครั้งที่ ๑ (๑ เมษายน ๒๕๓๒)	๒๐
นำโดย พระยามโนปกรณนิติธาดา	
ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาปิดสภา	
ผู้แทนราษฎรพร้อมดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา	
รัฐประหารครั้งที่ ๒ (๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๒)	๒๔
นำโดย พล.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา	
ยึดอำนาจพระยามโนปกรณนิติธาดา	
นายกรัฐมนตรี	
รัฐประหารครั้งที่ ๓ (๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๐)	๒๘
นำโดย พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ	
ยึดอำนาจรัฐบาล พล.ร.ต.ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์	
นายกรัฐมนตรี	

รัฐประหารครั้งที่ ๔ (๖ เมษายน ๒๔๙๑) คณะนายทหารกลุ่มที่ทำการรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ จี้บังคับให้ นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมอบตำแหน่งต่อให้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม	๓๖
รัฐประหารครั้งที่ ๕ (๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๔) นำโดย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยึดอำนาจรัฐบาลตนเอง	๔๒
รัฐประหารครั้งที่ ๖ (๑๖ กันยายน ๒๕๐๐) นำโดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี	๔๖
รัฐประหารครั้งที่ ๗ (๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑) นำโดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจรัฐบาล จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี (ตามที่ตกลงกันได้)	๕๔
รัฐประหารครั้งที่ ๘ (๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔) นำโดย จอมพลถนอม กิตติขจร ยึดอำนาจรัฐบาลตนเอง	๖๖

รัฐประหารครั้งที่ ๙ (๖ ตุลาคม ๒๕๑๙)

๗๒

นำโดย พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่
ยึดอำนาจรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช
นายกรัฐมนตรี

รัฐประหารครั้งที่ ๑๐ (๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐)

๘๐

นำโดย พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่
ยึดอำนาจรัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร
นายกรัฐมนตรี

รัฐประหารครั้งที่ ๑๑ (๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔)

๘๖

นำโดย พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์
ยึดอำนาจรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ
นายกรัฐมนตรี

รัฐประหารครั้งที่ ๑๒ (๑๙ กันยายน ๒๕๔๙)

๑๐๐

นำโดย พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน
ยึดอำนาจรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

รัฐประหารครั้งที่ ๑๓ (๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗)

๑๗๒

นำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา
ยึดอำนาจรัฐบาลรักษาการ นายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล
(ปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรีหลัง น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร
ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่ง)

คณะรัฐประหาร ๒๕๕๗

ที่มาและมูลเหตุ
การปฏิวัติรัฐประหารในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนรัฐบาลหรือคณะผู้ปกครองหรือการเปลี่ยนกติกาการปกครองหรือรัฐธรรมนูญย่อมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในทุกประเทศ โดยปกติรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศย่อมกำหนดวิธีการเปลี่ยนแปลงไว้โดยจัดให้มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ทุก ๕-๖ ปี เพื่อให้ประชาชนตัดสินใจว่าจะเลือกใครหรือกลุ่มพรรคการเมืองใดเป็นผู้ปกครองประเทศต่อไป

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยสันติวิธีและเป็นวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้แล้ว การเปลี่ยนแปลงอีกวิธีหนึ่งก็คือว่าเป็นวิธีการรุนแรงและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย นั่นก็คือ การใช้กำลังเข้าข่มขู่ เช่น ใช้กอง

กำลังติดอาวุธเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลเดิมแล้วไล่คณะรัฐมนตรีออกไป และตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่เข้ามาแทนโดยกลุ่มของคนที่ยึดอำนาจ อีกทั้งทำการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับเดิมแล้วร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่พร้อมวางกฎและกติกาตามที่กลุ่มผู้มีอำนาจต้องการขึ้นมาแทนอีกเช่นกัน

โดยปกติแล้ว คณะหรือกลุ่มบุคคลที่จะเข้ามาเปลี่ยนแปลงด้วยวิธีนี้จะต้องมีกองกำลังติดอาวุธเข้าปฏิบัติการ มิฉะนั้นแล้วก็ยากที่จะสำเร็จ แต่ก็ไม้อาจสำเร็จเสมอไป เพราะมีองค์ประกอบและสถานการณ์สำคัญเข้ามาสนับสนุนมากมายหลายอย่าง

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศที่ไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ก็คือการเปลี่ยนรัฐบาลหรือผู้ปกครองประเทศที่ไม่เป็นไปตามกติกาหรือระเบียบแบบแผนโดยสันติวิธี ตรงกันข้ามมักเกิดการแย่งชิงอำนาจด้วยการใช้กำลังอยู่เนือง ๆ ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปของการจลาจล การกบฏ การปฏิวัติ รัฐประหาร ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ล้วนเหมือนกัน คือ การใช้กำลังอาวุธยึดอำนาจทางการเมือง

ทั้งนี้ แต่ละเหตุการณ์แม้ว่าจะใช้ความรุนแรงจากการใช้กำลังทางทหารก็ตาม หากแต่ความหมายอาจต่างกันและถูกเรียกขานไม่เหมือนกัน คือ

- หากทำการไม่สำเร็จจะถูกเรียกว่า **การก่อกบฏ** หรือ **กบฏจลาจล** (Rebellion)
- ถ้าการยึดอำนาจนั้นล้มเหลว และเปลี่ยนเพียงรัฐบาลเรียกว่า **รัฐประหาร** (Coup d'etat)
- แต่ถ้าวรัฐบาลใหม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงมูลฐานระบอบการปกครอง ก็นับว่าเป็นการ**ปฏิวัติ** (Revolution)

การปฏิวัติครั้งสำคัญ ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ได้แก่ การปฏิวัติใหญ่ของฝรั่งเศส ค.ศ.๑๗๘๙ การปฏิวัติในรัสเซีย ค.ศ.๑๙๑๗ การปฏิวัติของจีนในปี ค.ศ.๑๙๑๑ การปฏิวัติในคิวบา ค.ศ.๑๙๕๓ เป็นต้น

สำหรับในการเมืองไทย คำว่า **ปฏิวัติ** กับ **รัฐประหาร** มักใช้ปะปนกันแล้วแต่ผู้ยึดอำนาจได้นั้นจะเรียกตัวเองว่าอะไร เท่าที่ผ่านมา มักนิยมใช้คำว่า ปฏิวัติ เพราะเป็นคำที่ดูขึงขังน่าเกรงขามเพื่อความสะดวกในการอ้างไว้ซึ่งอำนาจที่ได้มา

ทั้งที่ ตามข้อเท็จจริงเนื้อแท้แล้ว นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ แล้วนั้น ถือได้ว่าเป็นการ **“ปฏิวัติ”** ที่แท้จริงเพียงครั้งเดียว เนื่องจากการยึดอำนาจโดยการใช้กำลังครั้งต่อ ๆ มา ในทางรัฐศาสตร์ถือว่าเป็นเพียงการรัฐประหารเท่านั้น เพราะผู้ยึดอำนาจไม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงหลักการมูลฐานของระบอบการปกครองเลย

ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมทางการเมือง และมีให้ สัมพันธ์กับการใช้ชื่อเรียกตัวเองของคณะที่ทำการยึดอำนาจทั้งหลาย อาจสรุปความหมายแคบ ๆ โดยเฉพาะเจาะจงสำหรับคำว่า ปฏิวัติและรัฐประหาร ในบรรยากาศการเมืองไทย **ดังต่อไปนี้**

การปฏิวัติ หมายถึง การยึดอำนาจโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ยกเลิกรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ อาจมีหรือไม่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่และรัฐบาลใหม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงมูลฐานระบอบการปกครอง เช่น เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย หรือคอมมิวนิสต์ ฯลฯ

รัฐประหาร หมายถึง การยึดอำนาจโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแต่ยังคงใช้รัฐธรรมนูญฉบับเก่าต่อไป หรือประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อให้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นานนัก

ในประเทศไทยถือได้ว่าการปฏิวัติเกิดขึ้นครั้งแรกและครั้งเดียว คือ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ โดยคณะราษฎร จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

การทำรัฐประหาร
ในประเทศไทย
